

Τα «Ακάθιστα Χαίρε» του Αγγέλου και της Εκκλησίας προς την Ανύμφευτη και Θεόνυμφη Θεομήτορα

- **Από το μαρτυρικό Φανάρι και την Θεοτοκοφρούρητη Πόλη στην όλη πλάση**

Ο Ακάθιστος Ύμνος αποτελεί μοναδικό θεόπνευστο και θεσπέσιο αριστούργημα της παγκοσμίου υμνογραφίας και εκκλησιαστικής γραμματείας. Είναι δε ίσως ο δημοφιλέστερος ύμνος της Ορθοδόξου Ανατολικής Εκκλησίας.

Η ακολουθία αυτή ψάλλεται στους ιερούς ναούς κατά τις πέντε εβδομάδες της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής και συγκεκριμένα κατά τις πέντε Παρασκευές αυτής, που ονομάζονται «Παρασκευές των Χαιρετισμών».

Αποτελούμενος ο Ακάθιστος Ύμνος από 24 «Οίκους», ψάλλεται τμηματικώς, αφού την πρώτη εβδομάδα ψάλλονται οι 6 πρώτοι «Οίκοι» του Ύμνου (Α-Ζ), κατά τη δεύτερη εβδομάδα ψάλλονται οι «Οίκοι» (Η-Μ), κατά την τρίτη εβδομάδα ψάλλονται οι «Οίκοι» (Ν-Σ), κατά την τέταρτη εβδομάδα ψάλλονται οι «Οίκοι» (Τ-Ω) και τέλος κατά την Παρασκευή της πέμπτης εβδομάδας ψάλλεται ολόκληρος ο Ακάθιστος Ύμνος.

Το καθένα από τα τμήματα του Ακαθίστου Ύμνου και στο τέλος ολόκληρος ο Ύμνος ψάλλονται μαζί με ένα ειδικό κανόνα που άρχεται με το τροπάριο «Ανοίξω το στόμα» μου.

Πριν από τους 24 «Οίκους» του Ακαθίστου Ύμνου υπάρχει και ψάλλεται το λεγόμενο «προοίμιο» που σήμερα είναι το γνωστό σε όλους: «Τη Υπερμάχω Στρατηγώ», ενώ παλαιότερα ήταν το αρχαίο τροπάριο: «Το προσταχθέν μυστικώς λαβών εν γνώσει», που ψάλλεται μόνον κατά την πέμπτη εβδομάδα, όταν στους ιερούς ναούς ψάλλεται ολόκληρος ο Ύμνος. Έχει δύο «Εφύμνια»: το «χαίρε Νύμφη Ανύμφευτε» και το «Αλληλούια». Το πρώτο είναι η κατάληξη του προοιμίου «Τη Υπερμάχω Στρατηγώ... χαίρε Νύμφη Ανύμφευτε» και επαναλαμβάνεται στο τέλος των περιπτώσεων «Οίκων» (1,3,5), ενώ το δεύτερο στους άρτιους «Οίκους» (2,4,6,8). Η τελευταία λέξη ή φράση του ύμνου λέγεται «Εφύμνιον», το οποίο ο λαός ως εκκλησίασμα κατά τους παλαιότερους αιώνες επαναλάμβανε, όταν βεβαίως οι ψάλτες έψαλλαν ολόκληρο τον Ακάθιστο Ύμνο.

Μέγα είναι το ερώτημα που τίθεται σχετικά με το ποιος υπήρξε ο συγγραφέας του Ακαθίστου Ύμνου. Μέχρι σήμερα έχουν δοθεί διάφορες απαντήσεις, αλλά παραμένει ένα άλυτο ζήτημα. Πολλοί ερευνητές και μελετητές θεωρούν ως υμνογράφο του Ακαθίστου Ύμνου τον Ρωμανό τον Μελωδό, ενώ άλλοι τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Σέργιο. Ελάχιστοι αποδίδουν το εξάαιρετο τούτο υμνογράφημα στον Γεώργιο Πισίδη και ίσως και σε κάποιους αρχαιότερους από τους δύο αυτούς υμνογράφους (Σέργιο και Γεώργιο).

Ιδιαίτερα συγκλονιστική είναι η θαυμαστή ιστορική συγκυρία, η οποία συνέβαλε στην καθιέρωση του όρου «Ακάθιστος» Ύμνος.

Η ιστορική αναγωγή μας γυρίζει αιώνες πίσω, στα πρώτα χρόνια της βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Κατά το έτος 626 μ.Χ. η Κωνσταντινούπολη επολιορκούνταν υπό των Περσών και των Αβάρων για κάποιους μήνες και εκινδύνευε να κατακτηθεί. Ο δε Αυτοκράτωρ Ηράκλειος απουσίαζε στη Μικρά Ασία πολεμώντας εκεί τους Πέρσες. Όταν επληροφορήθη ότι η Πόλη πολιορκούνταν απέστειλε 12.000 άνδρες στον Φρούραρχο της Κωνσταντινουπόλεως Βώνο, για να υπερασπιστούν την πρωτεύουσα της Αυτοκρατορίας.

Η κατάσταση ήταν ιδιαίτερα δύσκολη και γι' αυτό ο Φρούραρχος Βώνος με τον Πατριάρχη Σέργιο εξόπλισαν και όσους από τους πολίτες μπορούσαν να φέρουν όπλα. Ο γενναίος εκείνος Πατριάρχης περιέτρεχε απ' άκρου εις άκρον άπασα την Βασιλεύουσα και ενεθάρρυνε τον λαό και τους αποφασισμένους μαχητές.

Επειδή η πολιορκία ήταν στενή και πολύμηνος, ολόκληρη η Πόλη είχε εναποθέσει την «πάσαν ελπίδα» αυτής στην «Έφορο» και προστάτριά της, την «Υπερμάχου Στρατηγού», την Υπεραγία Θεοτόκο. Εξάλλου, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η Κωνσταντινούπολη εθεωρείτο ότι ήταν η «Πόλις της Θεοτόκου» και γι' αυτό έφερε το προσωνύμιο «Θεοτοκούπολις».

Η πολιορκία ήταν συνεχής και ανηλεής, αλλά η Πόλις ανθίστατο σθεναρώς. Οι δε πολέμιοι ήταν ανυποχώρητοι και αποφασισμένοι να την κατακτήσουν. Όπως όμως αναφέρουν οι Βυζαντινοί Χρονογράφοι, αιφνιδίως ένας φοβερός ανεμοστρόβιλος καταστρέφει τον εχθρικό πανίσχυρο στόλο και έτσι οι πολέμιοι αναγκάζονται κατά την νύκτα της 7^{ης} προς 8^η Αυγούστου να λύσουν την πολιορκία και να τραπούν άπρακτοι σε φυγή.

Η Βασιλεύουσα εσώθη και ο λαός της Πόλεως πανηγυρίζοντας τη σωτηρία του, την οποία ώφειλε στην κραταιά και υψηλή προστασία της Υπερμάχου Θεομήτορος, συναρθροίσθηκε στον Ιερό ναό της Παναγίας των Βλαχερνών, όπου ετελέσθη προεξάρχοντος του Οικουμενικού Πατριάρχου Σεργίου, ολονύκτια ευχαριστήρια ακολουθία. Τότε «Ορθοστάδην» όλος ο λαός έψαλε τον Ύμνο, ο οποίος έκτοτε και ένεκα του ιστορικού αυτού γεγονότος ονομάσθηκε «Ακάθιστος». Βεβαίως ο συγκεκριμένος ύμνος προϋπήρχε και εψάλλετο προς τιμήν της Υπεραγίας Θεοτόκου, αλλά κατά την Μεγάλη εκείνη νύκτα καθιερώθηκε πλέον κατά τρόπο επίσημο και πανηγυρικό στην Εκκλησία μας.

Το δε τροπάριο «Τη Υπερμάχου Στρατηγού», το οποίον αντικατέστησε το προϋπάρχον κατά το πάλαι: «Το προσταχθέν μυστικώς», θα πρέπει να συνετέθη αναμφιβόλως κατά τις ημέρες ή ώρες εκείνες της ευγνώμονος εξάρσεως του λαού και της Εκκλησίας προς το πάντιμο και πάναγγο πρόσωπο της Υπεραγίας Θεοτόκου. Με το τροπάριο αυτό ολόκληρη η λυτρωθείσα εκ του κινδύνου της συμφοράς Πόλις «ανέγραψε τα νικητήρια», απέδωσε δηλαδή ευγνωμόνως τη νίκη στην προστάτιδα αυτής κυρία Θεοτόκο της οποίας η ιστορική, Ιερά και θαυματουργός εικών σώζεται, παρά την φθορά του πανδαμάτορος χρόνου, στην Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή της Παναγίας των Βλαχερνών στην Κωνσταντινούπολη.

Ο Ακάθιστος Ύμνος θεματολογικώς άρχεται με τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, όταν ο Αρχάγγελος Γαβριήλ απευθύνθηκε προς την Μαριάμ με τον «χαίρε», το οποίο στο κείμενο του Ακαθίστου Ύμνου επαναλαμβάνεται 144 φορές. Έπονται στη συνέχεια διάφορα γεγονότα της Ιεράς ιστορίας. Στο πρώτο ήμισυ του ύμνου ομιλεί ο υμνογράφος περί της επισκέψεως της Θεομήτορος προς την Ελισάβετ, περί των λογισμών και των υποψιών του προστάτου της Πανάγνου Θεοτόκου Ιωσήφ, περί της προσκυνήσεως του Κυρίου Ιησού Χριστού υπό των ποιμένων και Μάγων, περί της φυγής του Χριστού μετά της Θεομήτορος στην Αίγυπτο και περί της Υπαπαντής του Κυρίου. Στο δεύτερο ήμισυ του ύμνου γίνεται λόγος περί της σαρκώσεως του Κυρίου, της θεώσεως των ανθρώπων και της θεομητορικής αξίας της Παναγίας.

Ο αοίδιμος Αρχιμ. π. Επιφάνιος Θεοδωρόπουλος στο περισπούδαστο ερμηνευτικό του υπόμνημα στον Ακάθιστο Ύμνο, θεοπνεύστως επεξηγεί τις συμβολικές, θεολογικές και δογματικές φράσεις, εικόνες και παρομοιώσεις του υμνογραφήματος του Ακαθίστου Ύμνου.

Ορισμένες εκ των ερμηνευτικών αναλύσεων του αιμνήστου Γέροντος Επιφανίου, διανθισμένες και με την θεολογική διδασκαλία των Θεοφόρων Αγίων Πατέρων της Εκκλησίας, παραθέτουμε κάτωθι:

1) Η Παναγία ονομάζεται «Νύμφη Ανύμφευτος», διότι ενώ κατέστη «θεόνυμφος» Μήτηρ του Ιησού Χριστού, παρέμεινε πάντοτε παρθένος και δεν εγνώρισε άνδρα νυμφίον. Είναι λοιπόν και «νύμφη», εφόσον συνέλαβε και εγέννησε Υιό - πράγμα που προϋποθέτει «γάμον», και «ανύμφευτος», εφόσον η σύλληψις του Μονογενούς Υιού της συνετελέσθη όχι φυσικώς, αλλά υπερβατικώς, εκ Πνεύματος Αγίου. Η Αειπάρθενος υπήρξε «Νύμφη Κυρίου».

2) Η φράση «Βίβλος εσφραγισμένη» ενθυμίζει το Ε΄ κεφάλαιο της Ιεράς Αποκαλύψεως, όπου γίνεται λόγος περί «βιβλίου γεγραμμένου έσωθεν και όπισθεν, κατεσφραγισμένου σφραγίσιν επτά». Το μυστηριώδες εκείνο βιβλίο, ουδείς άλλος ηδυνήθη να ανοίξει πλην του «Αρνίου-Χριστού». Ο υμνωδός ονομάζει εδώ την Αειπάρθενον ως «Χριστού βιβλόν έμψυχον εσφραγισμένην πνεύματι», διότι: Α) όπως το μυστηριώδες «βιβλίον» της Αποκαλύψεως περιέχει τα σωτηριώδη σχέδια της θείας προνοίας για το μέλλον, τοιουτοτρόπως και η Αειπάρθενος υπήρξε φορέας του μεγάλου σχεδίου της θείας προνοίας για την ενσάρκωση του Μονογενούς Υιού του Θεού και της σωτηρίας μας, Β) όπως το «βιβλίον» εκείνο ήταν «εσφραγισμένον» τοιουτοτρόπως και η Παναγία ήταν αμόλυντος και αμώμητος παρθένος, Γ) όπως το «βιβλίον» εκείνο μόνον ο Ιησούς Χριστός ηδυνήθη να ανοίξει, έτσι και η Παρθένος -μόνη αυτή- κατά τρόπο υπερφυσικό έγινε Μήτηρ του Ιησού Χριστού και ουδενός άλλου. Η έννοια της λέξεως «εσφραγισμένη» δεν πρέπει να περιορισθεί μόνον στο αειπάρθενον της θεοτόκου, αλλά να επεκταθεί και στα μέγιστα χαρίσματα με τα οποία εστόλισε αυτήν το Πανάγιον Πνεύμα. Γι΄ αυτό ακριβώς ο ποιητής λέγει ότι η Αειπάρθενος είναι «εσφραγισμένη Πνεύματι».

3) Η φράση «οσφράδιον του Πάντων Βασιλέως» κατά την ερμηνεία της προβάλλει την Παναγία ενώπιον του Θεού ως την μοναδική ευωδία. Η λέξη «οσφράδιον» χρησιμοποιείται στην Ιατρική για να δηλωθεί η χρήση κατάλληλης ουσίας με την

οποία συνέρχονται οι λιποθυμούντες. Επομένως εδώ το «οσφράδιον» σημαίνει το άρωμα, την ευωδία, την πνευματική υπερτάτη ευωδία του Θεού.

4) Με τη φράση «ως χώρα ανήροτος» ο ποιητής μας μεταφέρει στην αγεώργητη γη, στην αρχή της δημιουργίας, η οποία χωρίς αροτρίαση και χωρίς σπορά, με μόνον το πρόσταγμα του Θεού, βλαστάνει τα φυτά της. Έτσι και η αειπάρθενος, χωρίς ανθρώπινη μεσολάβηση, χωρίς ανθρώπινο σπέρμα, δια μόνης της επεξεύσεως και επισκιάσεως του Αγίου Πνεύματος, βλαστάνει το «θείον φυτόν» της, τον Κύριον Ιησού Χριστό.

5) Η φράση «Χαίρε, Πύλη μόνη...» έχει ληφθεί από τον Προφήτη Ιεζεκιήλ, ο οποίος είδε σε όραμα «την πύλην των αγίων (του Ναού) την εξωτέραν την βλέπουσαν κατά ανατολάς, και αύτη ην κεκλεισμένη». Ο προφήτης άκουσε της φωνής του Θεού, ότι «η πύλη αύτη κεκλεισμένη έσται, ουκ ανοιχθήσεται και ουδείς μη διέλθη δι' αυτής, ότι Κύριος ο Θεός Ισραήλ εισελεύσεται δι' αυτής, και έσται κεκλεισμένη». Πρόκειται για θαυμάσια και όντως θεόπνευστη προτύπωση της Θεοτόκου. Την «πύλη» αυτή, η οποία είναι η ανύμφευτος Παρθένος Μαριάμ, μόνος ο Κύριος «διώδευσε», δηλαδή εγεννήθη εξ αυτής, αλλά και άφησε αυτήν και πάλιν «κεκλεισμένην» αφού διεφύλαξε αλώβητη την παρθενίαν της Θεομήτορος, η οποία είναι η μόνη αειπάρθενος γυναίκα-μητέρα στο ανθρώπινο γένος. Ας παραληρούν οι πλανώμενοι αιρετικοί ότι δήθεν η Μήτηρ του Κυρίου εγέννησεν και άλλα τέκνα δια της φυσικής οδού. Η Θεοτόκος ήταν παρθένος «και προ τόκου και εν τόκω και μετά τόκον». Ουδείς άλλος πλην του Μονογενούς Υιού Λόγου «διώδευσε» την «Πύλην» του Θεού.

6) Η Θεοτόκος, η οποία προτυπώθηκε στην Παλαιά Διαθήκη ως «επτάφωτος Λυχνία», στον Ακάθιστο Ύμνο είναι η υμνούμενη αληθινή και ζώσα λυχνία, η οποία είχε ως «Λύχνον» πάμφωτο τον Χριστό, το «φως του κόσμου».

7) Από τις ομορφότερες συμβολικές παρομοιώσεις του Ακαθίστου Ύμνου είναι εκείνη που χαρακτηρίζει την Δέσποινα Θεοτόκο ως «στάμνα, μάννα φέρουσα». Όταν οι Ιουδαίοι εξήλθαν από την Αίγυπτο και περιεπλανώντο στην άνυδρη έρημο, γόγγυζαν κατά του Θεού λόγω της ελλείψεως τροφής. Ο Θεός τότε έστειλεν σ' αυτούς μία ουράνια τροφή, που την ονόμασαν οι ίδιοι «μάννα». Ο Μωυσής δε είπε στον Ααρών να γεμίσει με «μάννα» ένα δοχείο, μία χρυσή στάμνα, και να εναποθέσει αυτή στην «Κιβωτό της Διαθήκης» μέσα στην «Σκηνήν του Μαρτυρίου», ώστε να ενθυμίζει διαρκώς στους Ισραηλίτες το θαύμα τούτο του Θεού. Η στάμνα αυτή ήταν προτύπωση της Θεοτόκου, η οποία έφερε εντός της τον «Άρτον της ζωής», τον Κύριο Ιησού Χριστό, ο οποίος είναι για τους πιστούς τροφή πραγματική στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, απείρως γλυκυτέρα του παλαιού «μάννα».

8) Η Θεοτόκος είναι η «ακόπως βαστάσασα» της «γης το θεμέλιον», που είναι ο Χριστός. Η φράση αυτή σημαίνει ότι η Θεοτόκος εν τη πανάγνω κοιλία της κυοφόρησε τον Υιό της χωρίς να αισθανθεί ουδόλως κόπον ή βάρος. Ο Κύριός μας συνελήφθη ασπόρως, εκυοφορήθη ακόπως, εγεννήθη ανωδίνως.

9) Η φράση «πλέξασα χειρόπλοκον στέφανον» είναι δυνατόν να λάβει δύο ερμηνείες: Α) Η Θεοτόκος έδωσε σάρκα στον Κύριο, «έπλεξε στέφανον». Επειδή ό-

μως ο Κύριος συνελήφθη ασπόρως, είναι στέφανος «αχειρόπλοκος». Β) Η Θεοτόκος έδωσε σάρκα, «έπλεξε στέφανον» στον άκτιστο και αδημιούργητο («αχειρόπλοκο») Θεό. Η πρώτη ερμηνεία αναφέρεται στην ανθρώπινη φύση του Κυρίου, ενώ η δεύτερη στην θεία φύση.

10) Η Παναγία ονομάζεται «ξύλον της ζωής». Ο παλαιός Παράδεισος της Εδέμ είχε εντός του, ως κέντρο του, το «ξύλον της ζωής». Η Παναγία, ως έμψυχος και ζων παράδεισος, είχε εντός της Πανάγνου κοιλίας της την αρχή και το τέλος και το κέντρο των πάντων, τον Θεάνθρωπο Ιησού Χριστό, ο οποίος είναι όντως το «ξύλον της ζωής» και δίδει ζωή αιώνια, ανωτέρα εκείνης την οποία έδιδε το δένδρο του Παραδείσου της Εδέμ. Ο γλυκασμός των καρπών του δένδρου αυτού, δηλαδή το σώμα και το αίμα του Κυρίου, το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, ανιστά και ζωοποιεί όλους εκείνους που εθανάτωσε η φθοροποιός αμαρτία.

11) Η Παναγία προτυπώνεται και ταυτίζεται με την Ιερουσαλήμ. Αν στην Ιερουσαλήμ υπήρχε ο Ναός του Σολωμόντος όπου ελατρεύετο ο Θεός, η Παναγία έγινε η ίδια έμψυχος Ναός, πραγματική κατοικία της Θεότητας.

12) Ο υμνωδός ονομάζει τη Θεοτόκο «περιήχημα» των Προφητών έχοντας υπόψιν του όχι μόνο την σαφή προφητεία του Ησαΐου: «ιδού η Παρθένος εν γαστρί έξει και τέξεται υιόν και καλέσεις το όνομα αυτού Εμμανουήλ» (Ησαΐου Ζ, 14), αλλά και πολλές άλλες προτυπώσεις της Θεοτόκου, οι οποίες απαντούν στους προφήτες, από του Μωυσέως μέχρι του Δανιήλ. Η ράβδος του Ααρών, η στάμνος του μάννα, η κιβωτός της Διαθήκης, η Τράπεζα της προθέσεως, η Χρυσή Λυχνία, κλεισμένη πύλη, το αλατόμητον όρος κ.ά. Ποιά άλλη ως προτύπωση και συμβολικώς «προκατήγγειλε» ο σύλλογος των Προφητών με τις φράσεις «στάμνος, μάννα, ράβδος, πλάκα και αλατόμητον όρος»; Γι' αυτό η παρθένος είναι το «περιήχημα» των Προφητών, δηλαδή το «κήρυγμα των προφητών».

13) Ο υμνωδός ονομάζει την Παναγία ως «πόκον ένδροσον», διότι αυτή, όλως θαυματουργικώς και υπερφυσικώς, συνέλαβε και εγέννησε τον Κύριον, ο οποίος ως ουράνια δρόσος, κατήλθε σ' αυτήν ησύχως και αθορύβως χωρίς να προξενήσει φθορά στην παρθενία της. Πόκος είναι το «ποκάρι μαλλιών» (πόκος ερίου) που ο Κριτής του Ισραήλ Γεδεών έθεσε σε περίοδο ξηρασίας έξω στην ύπαιθρο και τότε επέπεσε η δρόσος και ο Γεδεών πιάσας τον «πόκον» εγένεσε μian λεκάνη ύδατος. Το θαύμα που ζητούσε το Ισραήλ από τον Θεόν είχε συντελεσθεί.

14) Η Θεοτόκος ονομάζεται επίσης «άφλεκτος βάτος», «νεφέλη ολόφωτος», «πυρίμορφον όχημα», κ.α. Με τις ονομασίες αυτές υπογραμμίζεται το «αιιπάρθενον» της Θεοτόκου και η συμβολή στο σχέδιο της Θείας Οικονομίας περί της ενσαρκώσεως και ενανθρωπήσεως του Υιού και Λόγου του Θεού.

15) Ο υμνογράφος ονομάζει την Παναγία «Τόμον», δηλαδή πίνακα, βιβλίον, στο οποίο έχει γραφτεί όχι δια χειρός ανθρώπου, αλλά δια του δακτύλου του Θεού Πατρός, ο Υιός και Λόγος του Θεού. Με αυτό υπογραμμίζεται ότι η γέννηση του Κυρίου έγινε υπερφυσικώς, δια μόνης της προσταγής του Θεού.

16) «Χαίρε σιγής δεομένων πίστεως». Η φράση αυτή δύναται να λάβει πολλές ερμηνείες. Η Παναγία λοιπόν επίστευε απολύτως στα απερινόητα μυστήρια, τα οποία σ' αυτήν και δι' αυτής επετέλεσε ο Θεός. Τοιουτοτρόπως η Θεοτόκος απέβη η προσωποποίηση της τελείας πίστεως σε πράγματα τα οποία γίνονται δεκτά όχι με συζητήσεις και έρευνες της ταλαίπωρης ανθρωπίνης λογικής, αλλά με ταπείνωση και σιγή. Την ακράδαντη πίστη της Παναγίας σε όσα θαυμαστά και παράδοξα της απέκάλυψε ο Θεός δια του Αγγέλου εκάλυψε η σιγή της αποδοχής και υπακοής. Η άλλη ερμηνεία είναι η εξής: Η Παναγία είναι για εμάς η διαπίστωση, η βεβαίωση, η απόδειξη των πραγμάτων που γίνονται δεκτά με σιγή, με ταπείνωση, με υπακοή. Βλέποντας δηλαδή τα όσα θαυμαστά έγιναν σ' αυτήν, αποκτούμε βεβαιότητα περί της αληθείας και των άλλων θαυμαστών και υπέρ νουν και έκφραση πραγμάτων της Αγίας μας πίστεως.

17) Η φράση «Λειμώνα της Τρυφής αθανάλλεις», ενθυμίζει τον «παράδεισον (κήπον) της τρυφής» (Γεν. 2, 15), μέσα στον οποίο ο Θεός ετοποθέτησε τους πρωτοπλάστους. Επειδή εχάσαμε εκείνο τον «λειμώνα της τρυφής» λόγω της παρακοής μας, η Παναγία γίνεται «Θεού συνεργός» προκειμένου να βλαστήσει για χάρη μας νέος «λειμών τρυφής», απείρως τερπνότερος του παλαιού. Ποίος ο νέος «λειμών»; Ο Χριστός, η διδασκαλία του, τα μυστήριά του. Με μία λέξη η Αγία του Εκκλησία.

18) Γλαφυρότατη η φράση: «Αστέρος αδύτου Μήτηρ». Πολλοί άνθρωποι έλαμψαν κατά καιρούς ως αστέρες... και εκατομμύρια ανθρώπων επεθύμησαν να είχαν τη δόξα τους. Όλων όμως αυτών των εφήμερων «αστέρων» η λάμψη ήταν φευγαλέα και παροδική. Απήλθαν εκ του μάταιου τούτου κόσμου και το «μνημόσυον αυτών απώλετο μετ' ήχου». Ούτε τα ονόματά τους πολλές φορές δεν διέσωσε η ιστορία. Πόση διαφορά μεταξύ αυτών και του Υιού της Παρθένου! Αυτός σελαγίζει συνεχώς στους αιώνες και καταυγάζει με το θείο φως του όλους τους κόσμους, ορατούς και αοράτους. Ο χρόνος που παρέρχεται, δεν μειώνει την λάμψη του... Ο Υιός της Παρθένου όμως ως «άδυτος Αστήρ» θα εξακολουθήσει να ακτινοβολεί και το γλυκύ και ιλαρόν φως του θα φωτίζει την Πόλη του Θεού, την Άνω Ιερουσαλήμ στους αιώνες των αιώνων.

Χαίρε Νύμφη Ανύμφευτε.